

SLA, Casper
Netherlands Documentation Project
Dutch
RG-50.570*0006

Casper Sla werd geboren op 28 augustus 1926 en groeide op in Schiedam. In deze plaats heeft hij gezien hoe de joodse overburen werden weggehaald. Hij vertelt voornamelijk over de periode in Duitsland waar hij sinds december 1944 werkzaam was vanwege de *Arbeitseinsatz*. Gedurende zijn werkzaamheden in de buurt van München kwam hij in aanraking met joodse dwangarbeiders uit Dachau. Hij heeft gezien hoe erg deze mensen er aan toe waren en vertelt welk werk ze moesten doen. Hij beschrijft tevens het moment waarop joodse gevangenen gedwongen werden een medegevangene dood te schoppen. Verder gaat hij in op de bevrijding en vertelt hij over zijn vriendschap met de joodse Max Weiner, die de oorlog overleefd bleek te hebben.

Box 1, Tape 1

[01:] 00:39:17 – [01:] 09:22:08
00:00 – 10:00

Casper Sla vertelt over zijn jeugd in Schiedam waar hij opgroeide in een groot gezin; geeft aan dat het gezin niet religieus was; vertelt over het werk van zijn vader in scheepsbouw en de kledingindustrie; vertelt over de sociale verhoudingen in de stad Schiedam; geeft aan dat hij het een heerlijke plek vond om op te groeien; herinnert zich geen joodse kinderen op de openbare basisschool waarop hij zat; vertelt dat op de middelbare school aan het Frans Halsplein zijn beste vriend joods was; geeft aan dat hij tot 1995 heeft gedacht dat deze vriend, Max Weiner, vergast was; vertelt over een artikel in de krant; legt uit welke rol de Russische afkomst speelde in het overlevingsverhaal van Max Weiner en zijn familie; vertelt hoe ze weer in contact kwamen; beschrijft het bombardement op Rotterdam.

[01:] 09:22:09 – [01:] 18:58:20
10:01 – 20:01

Casper Sla beschrijft de stad Rotterdam een dag na het bombardement; vertelt hoe hij steeds van schoolgebouw moest wisselen vanwege de Duitsers die de gebouwen in beslag namen; geeft aan dat hij vrij zorgeloos leefde; geeft tevens aan dat het ook een angstige tijd was; geeft aan dat het aanvankelijk rustig was en dat hij weinig van de oorlog merkte; beschrijft hoe de sfeer steeds grimmiger werd; vertelt hoe zijn broer in eerste instantie gewoon omging met de Duitsers; noemt dat hij opgepakt werd bij een razzia in Rotterdam; beschrijft hoe Nederlandse nationaal-socialisten zich gedroegen ten opzichte van de anderen; beschrijft hoe een man mishandeld werd door een Nederlandse SS'er; is er getuige van geweest hoe zijn joodse vriend uitgescholden werd; geeft aan dat er voor de oorlog wel moppen over joden bestonden, maar geeft aan dat deze niet discriminerend waren; beschrijft de reactie op de mensen die Weiner uitscholden.

[01:] 18:58:21 – [01:] 28:33:21
20:02 – 30:00

Casper Sla vertelt over de vriendschap met Weiner; vertelt hoe ze communiceerden van de Marinestraat naar de Leidenstraat; vertelt hoe Weiner en zijn familie plotseling door de Nederlandse politie opgehaald werden; vertelt dat hij zomaar zijn vriend kwijt was; vertelt over razzia's in Schiedam, Gouda en Aken; legt uit dat Weiner en zijn familie al vroeg in de oorlog opgehaald werden vanwege hun Russische komaf; geeft aan hoe later andere joden werd weggevoerd; beschrijft hoe de joodse overburen werden weggehaald door Nederlandse politie; noemt het leeghalen van de woning; herinnert zich de gelaten houding van de overburen; vertelt welke informatie bekend was omtrent het lot van de joden; geeft aan dat er vanwege de gevluchte Duitse joden wel enige kennis was aangaande het lot wat hen te wachten stond; geeft aan dat de meeste omstanders wel begaan waren met de joden; geeft aan dat de joodse achtergrond voor velen geen rol speelden; geeft aan dat er thuis niet over werd gesproken; vertelt niet geweten te hebben van de gaskamers; zegt hier pas in Duitsland te zijn achtergekomen; vertelt over zijn arrestatie op 10 november 1944 in Rotterdam; vertelt hoe hij in Nederland naar Weezep vervoerd werd; beschrijft de bewaking van kamp Weezep; heeft gezien hoe iemand, die probeerde te vluchten, doodgeschoten werd.

**[01:] 28:33:22 – [01:] 39:08:15
30:01 – 41:01**

Casper Sla vertelt hoe de trein onderweg naar Duitsland beschoten werd; geeft aan dat de mannen opgesloten zaten in de trein; vertelt over een treinbotsing bij een grensovergang nabij Leer; beschrijft de gevolgen van deze botsing; vertelt over het verdere verloop van de reis; vertelt over de bewaking in Duitsland, nabij Bremen en Osnabrück; noemt het werk aan de spoorwegen bij Lemförde; vertelt over een jongen die gevlucht was en tijdelijk in een concentratiekamp had gezeten; beschrijft het werk wat hij moest verrichten; legt uit waarom de bewaking uit oudere mannen bestond; geeft aan dat er zeven jongens van zijn school in de groep zaten; vertelt over de reparatiewerkzaamheden die ze moesten verrichten na een bombardement; schat dat ze daar met ongeveer driehonderd man zaten; geeft aan dat de bewaking meeviel; beschrijft de stemming onder de mannen.

**[01:] 39:08:16 – [01:] 48:45:02
41:02 – 51:01**

Casper Sla beaamt dat men in Duitsland in een soort isolement zat; beschrijft een contact dat hij had met een Duitse vrouw; beschrijft de ontberingen die ze meemaakten op transport richting München in 1944; beschrijft hoe gehavend het Duitse landschap er uit zag; beschrijft hoe ze in Feldkirchen moesten slapen in stilstaande veewagons; beschrijft de kou daar; noemt de bevrijding door de Amerikanen op 1 mei 1945; vertelt over de werkzaamheden aan de nieuwe spoorlijn tussen Feldkirchen en Sörending; gaat in op het gebrek aan voedsel; vertelt over de komst van Poolse dwangarbeiders; vertelt over het ontstaan van lichamelijke klachten als zweren en luizen.

**[01:] 48:45:03 – [01:] 54:29:01
51:02 – 57:00**

Cas Sla beschrijft de omgang met de Polen; vertelt over het stelen van aardappels en het stoken van jenever; vertelt over de bewaking; beschrijft hoe hij onder het werk probeerde uit te komen; geeft aan dat hij handel dreef met Fransen die daar ook in de buurt zaten; geeft aan dat de bewaking nooit iemand sloeg of neerschoot; geeft aan dat ze als jonge jongens de

oudere bewakers vaak een beetje pestten; vertelt waarom er groepen joodse dwangarbeiders uit Dachau naar Feldkirchen werden gebracht; vertelt over de werkzaamheden van deze groep joodse dwangarbeiders; benadrukt dat de joden wel werden geslagen.

**[01:] 54:29:02 – [02:] 01:12:02
57:01 – 01:04**

Cas Sla denkt dat de groep joden in maart 1945 bij hen aankwam; geeft aan dat veel van hen al lang in kamp Dachau hadden gezeten; beschrijft hoe erg deze mensen er lichamelijk aan toe waren; geeft aan dat er zowel mannen als vrouwen van variabele leeftijd bij zaten; beschrijft de kleding en het schoeisel van de gevangenen uit Dachau; vertelt over de bewaking van deze groep door Kapo's; geeft aan dat dit naar zijn mening geen joodse Kapo's waren; beaamt dat de joden zwaar werk moesten verrichten doordat ze in bevroren grond moesten graven; heeft het over Kapo's die homoseksueel waren; geeft aan korte gesprekjes gehad te hebben met Nederlandse joden; herinnert zich een gesprek met een joodse pianist; beschrijft een gevecht tussen joden om voedsel.

Box 1, Tape 2

**[00:] 29:03:14 – [03:] 10:39:21
00:00 – 11:01**

Casper Sla vertelt over de gevangenkleding die de joden aan hadden; vertelt hoe de joden dagelijks vanuit Dachau met de trein naar hun werk gebracht werden; gaat in de op bewaking van de joodse gevangenen door Kapo's en bewapende Duitse bewakers; beschrijft hoe de joodse dwangarbeiders geslagen en geschopt werden door de Kapo's; vertelt hoe het werk rondom de spoorlijn verdeeld was; beschrijft hoe wanhopig de joden waren in hun zoektocht naar voedsel; geeft aan dat onderling contact nauwelijks mogelijk was; beschrijft de joden als zeer angstig; herinnert zich alleen het contact met de joodse pianist; beschrijft hoe joden de opdracht van een Kapo kregen een andere joodse gevangene dood te schoppen [*raakt emotioneel*].

**[03:] 10:39:22 – [03:] 19:18:10
11:02 – 20:01**

Casper Sla vertelt gedetailleerd over het doodschoppen van de joodse gevangene; beschrijft de groep van Nederlandse omstanders die op een paar meter afstand stond; geeft aan dat ze een bootwerker moesten tegen houden die wilde aangrijpen; geeft aan dat de groep van omstanders zich machteloos voelde; herinnert zich het geluid van de schoenen tegen het hoofd van de joodse man op de grond; geeft aan dat ze wel schreeuwden maar benadrukt dat het te gevaarlijk was om in te grijpen; geeft aan dit doodschoppen nog een tweede keer te hebben gezien in de verte; geeft aan dat de Kapo's sadisten waren; vertelt hoe de bevrijding naderde; geeft aan dat de bewakers een dag voor de bevrijding waren gevlucht;

**[03:] 19:18:11 – [03:] 28:56:06
20:02 – 30:03**

Casper Sla geeft aan dat de laatste nacht beide groepen op het rangeerterrein sliepen; vertelt over een gesprek met een joodse man uit Amsterdam die zijn vrouw en kinderen uit de gaskamer naar een verbrandingsoven had moeten rijden; vertelt over eerder contact gedurende de oorlog met een SS'er die hen dreigen toesprak over een schoorsteen; heeft tijdens de oorlog van het verbranden van mensen gehoord; verklaart het woord 'gaskamer' pas na de bevrijding gehoord te hebben; geeft aan de joodse man nog eenmaal gezien te hebben; geeft aan dat het gezin van die man in Dachau vergast werd; noemt een gesprek dat hij terug in Nederland had met een joodse bokser, Sanders; vertelt over zijn tijd bij de UNWRA(United Nations Refugees Associations); noemt gesprekken met joodse meisjes die op munitiefabrieken hadden gewerkt; vertelt hoe er zorg gedragen werd dat mensen zich niet dood aten; vertelt over de kleding van NSDAP die gedistribueerd werd; geeft aan dat de Kapo's ook gevlucht waren.

[03:] 28:56:07 – [03:] 38:29:25
30:04 – 40:00

Casper Sla vertelt over het vertrek van de bewakers en Duitsers; geeft aan dat de joden nooit iets kregen; vertelt hoe hij in München geld of bonnen verdiende door het dragen van pakjes en koffers; vertelt hoe in München op het treinstation Dachau aangegeven stond; vertelt over een sympathieke en behulpzame Duitse verpleegster; vertelt over het gesprek dat hij met deze verpleegster had over het verbanden van mensen; denkt dat mensen in Dachau wisten wat er gebeurde in het kamp; vertelt hoe alle Nederlandse mannen van zijn groep het overleefd hebben; vertelt over het weghalen van de overburen in Schiedam; vertelt hoe het huis van de burens leeggehaald werd en nieuwe bewoners kreeg; beschrijft gedetailleerd hoe hij het ophalen van de overburen zag.

[03:] 38:30:00 – [03:] 49:06:17
40:01 – 51:01

Casper Sla geeft aan dat er meer joodse gezinnen verdwenen; merkt op dat hier onderling niet over gesproken werd en dat het weggestopt werd; geeft aan dat je verder moet in het leven; *[laat foto zien waarop jongens van de Arbeitseinsatz staan]*; vertelt over vriendschappen na de oorlog; vertelt over de zoektocht naar zijn vriend, Max, na de oorlog; vertelt dat de vader van Max uit angst voor spionage in de Sovjet-Unie werd doodgeschoten; laat een krantartikel over de treinramp en de oproep voor de Arbeitseinsatz zien *[leest deze oproep voor]*.

[03:] 49:06:18 – [03:] 53:50:24
51:02 – 56:01

Casper Sla geeft aan dat je voor het aangeven van een jood 25 gulden kreeg; geeft aan dat hij dit na de oorlog gehoord heeft gelezen in een boek over de geschiedenis van Schiedam; laat een foto zien van een schoolreisje waarop hij en Max samen staan; geeft aan dat hij nog steeds Nederlands met Max en zijn familie spreekt.